

**REPUBLIKA CRNA GORA
MINISTARSTVO PROSVJETE I NAUKE**

ZAVOD ZA ŠKOLSTVO

OPŠTA GIMNAZIJA

OBAVEZNI IZBORNI PREDMETI

predmetni program

ITALIJANSKI JEZIK
obavezni izborni predmet
I, II, III i IV razred opšte gimnazije

1. NAZIV NASTAVNOG PREDMETA**OBAVEZNI IZBORNI PREDMET****NAZIV PREDMETNOG PROGRAMA****ITALIJANSKI JEZIK (TREĆI STRANI JEZIK)****2. ODREĐENJE PREDMETNOG PROGRAMA****a) Položaj, priroda i namjena predmetnog programa**

Nastava i učenje italijanskog jezika treba da pomognu učenicima/ama da, kroz savladavanje i usvajanje jezičkih kompetencija i vještina, stiču neophodna znanja i tehnike za formiranje funkcionalnog i svrsishodnog jezičkog izraza. Interkulturalna, estetska i etička komponenta, kao nezaobilazni pratioci učenja stranog jezika, doprinose ukupnom intelektualnom razvoju djece i uspostavljanju pravilne ravnoteže u odnosu na opšteprihvaćene kulturološke vrijednosti i svijest o sopstvenom identitetu.

Pored humanističke dimenzije, poznavanje italijanskog jezika je značajno i zbog mogućnosti profesionalnog i stručnog napredovanja iz oblasti u kojima Crna Gora sarađuje sa partnerima iz italijanskog govornog područja kao što su: turizam, ugostiteljstvo, razni oblici privredne i univerzitetske saradnje, prevodilačka djelatnost, državna administracija i diplomatija i sl.

b) Broj časova po godinama obrazovanja i nivoi postignuća

Razred	Treći strani jezik 1. – 4. godina učenja		
	Nedjeljni broj časova	Godišnji broj časova	Nivoi postignuća
I	2	70	A1
II	2	70	A1.2
III	3	105	A2.2
IV	3	96	B1
Ukupno	10	341	Prag nivo

Nastavnik/ca je slobodan/na da oko **10%** nastavnih sadržaja oblikuje u saradnji sa učenicima/ama i upravom škole u zavisnosti od specifičnosti sredine.

3. OPŠTI CILJEVI PREDMETA

Učenje stranih jezika treba da doprinese **razvoju**:

- komunikativnih sposobnosti učenika/ca na italijanskom jeziku;
- pozitivnih vrijednosti i ovladavanju vještinama u kontekstu multikulturalnog i multikonfesionalnog društvenog miljea;
- veće autonomije učenika/ca i tehnika samostalnog učenja;
- harmonične ličnosti učenika/ca i svijesti o sopstvenom identitetu kroz građenje humanističkog i tolerantnog odnosa prema društvu i različitim jezicima i kulturama;
- radoznalosti, opštih komunikativnih sposobnosti, duhovitosti, tolerantnih oblika ponašanja i kulture dijaloga;
- samopouzdanja, samostalnosti i kreativnosti;
- radnih navika, marljivosti, odgovornosti i motivisanosti;
- kulture lijepog ponašanja u školi, porodici i na javnom mjestu, kao i sposobnosti slušanja i uvažavanja mišljenja drugog;
- ekološke svijesti i ljubavi prema prirodi i životinjama;
- humanih odnosa među polovima;
- fer pleja i timske rada;
- pozitivnog odnosa prema prostoru i kulturi stanovanja;
- svijesti o značaju multikulturalizma i plurilingvizma.

Ciljevi nastave italijanskog jezika:

- **saznajni** - znanje činjenica, razumijevanje naučenih činjenica i utvrđivanje odnosa među njima, upotreba naučenog u konkretnim situacijama, upoznavanje druge kulture;
- **socijalni** - razvoj komunikativnih sposobnosti, shvatanje sebe kao dijela društvene cjeline i aktivnog učesnika u društvenim odnosima, spremnost na saradnju i prihvatanje drugih kao ravnopravnih učesnika u društvenoj grupi, razvoj gledišta, prihvatanje druge kulture, formiranje civilizacijskih stavova;
- **emotivni** - doživljavanje sebe i drugih bez predrasuda, razvoj samopouzdanja i pozitivne predstave o sebi;
- **motivacijski** - podsticanje radoznalosti i otvorenosti prema sredini;
- **estetski** - senzibilizacija prema lijepom;
- **moralno-etički** - usvajanje pozitivnih vrijednosti, oblikovanje vrijednosnih sudova i prihvatanje normi ponašanja.

Slijede tabele kojima su obuhvaćene teme, operativni ciljevi, aktivnosti, pojmovi i sadržaji, korelacije.

Teme – opšte teme iz kojih proizilaze pojedinačne.

Kolona **operativni ciljevi** – operativni ciljevi proizilaze iz opštih ciljeva i usmjereni su na učenike/ce. Pokazuju šta učenik/ca treba da nauči, sazna, postigne, može da uradi. Objedinjuju sadržajne (pojmovi, principi, zakonitosti) i procesne ciljeve (razne kognitivne i komunikacijske sposobnosti i kompetencije) i služe kao osnova za definisanje standarda znanja.

Kolona **aktivnosti** - predložene *aktivnosti* proizilaze iz postavljenih ciljeva i upućuju na procese i radnje putem kojih učenik/ca ostvaruje cilj. Predstavljaju smjernice, nipošto striktna uputstva, za nastavnike/ce.

Kolona **pojmovi i sadržaji** predstavlja otvoren izbor za realizaciju predviđenih ciljeva i aktivnosti. U skladu sa mogućnostima i zahtjevima učenika/ca, nastavnik/ca je slobodan/na da kolonu dopuni ili skрати u obimu koji neće ugrožavati mogućnost sticanja kompetencija prema postavljenim standardima znanja.

Kolona **korelacije** predstavlja uputstva i preporuke za ostvarivanje funkcionalne saradnje iz predmetnih oblasti u kojima je moguće napraviti logičku vezu i preplitanje koje je od koristi za savladavanje nastavnih jedinica. Nastavnicima/ama je ostavljena mogućnost da i sami/e dopisuju ostvareni stepen povezanosti sa ostalim predmetima i nastavnim sadržajima za koje smatraju da im mogu biti od pomoći u sprovođenju nastavne prakse iz italijanskog jezika.

4. SADRŽAJI I OPERATIVNI CILJEVI PREDMETNOG PROGRAMA

4.1. TEME

Porodica, dom i okruženje:	lični podaci, porodica; uslovi stanovanja.
Odnosi u porodici i društvu:	porodica, prijatelji, poznanici, susjedi; posjete, dogovori, pozivnice, dopisivanje, ljubav i prijateljstvo, problemi i sukobi.
Slobodno vrijeme i razonoda:	vikend, interesovanja mladih, Internet, sport, muzika, društvene igre, književnost, film, pozorište, TV.
Obrazovanje:	školska godina, tipovi škola, nastavni predmeti, školovanje, vrste i izbor zanimanja.
Ishrana:	vrste i osobine hrane i pića, zdrava ishrana, restorani.
Zdravlje:	dijelovi tijela, čula, higijena, zdravlje, bolesti i povrede, bolesti zavisnosti.
Kupovina:	vrste prodavnica, namjenska kupovina, cijene, moda i odijevanje.
Putovanja:	praznici, raspust, turistička putovanja, smještaj, znamenitosti; prevozna sredstva, red vožnje i informacije, dokumenti.
Uslužne djelatnosti:	državne službe i institucije, formulari, zahtjevi.
Aktuelna zbivanja i društvo:	način života, kultura, društvo, tradicija, država, domovina, mediji, ekologija.
Klima i vremenski uslovi:	vremenska prognoza, vremenske nepogode i katastrofe.

Treći strani jezik: I razred (prva godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da: - prepoznaje glasove, skupove glasova, akcenat, ritam i intonaciju, - razumije jednostavna pitanja i uputstva, - razumije jednostavne dijaloge, pjesme i čestitke koje čuje uživo ili sa tonskog zapisa. GOVOR Učenik/ca treba da nauči da: A. učestvuje u razgovoru: - izgovara glasove (naročito one koji ne postoje u fonetskom sistemu maternjeg jezika) i pravilno naglašava riječi, ritmičke cjeline i kraće rečenice, - koristi komunikacijske strategije (mimiku, gestove, zvukove i pitanja na maternjem jeziku, koja se odnose na značenje riječi i rečenica), - pozdravi i odgovora na pozdrav u dijalozima, - predstavi sebe i drugoga, - identifikuje i opiše lica i predmete (boje i veličine), - daje jednostavna uputstva i naredbe, - traži i daje informacije vezane za imenovanje osoba, dijelova tijela, predmeta i životinja u neposrednoj okolini, - zahvali se, - iskaže pripadanje, - kaže uzrast, - izrazi osnovne prostorne odnose, - izrazi dopadanje i nedopadanje, - postavlja jednostavna pitanja, - daje potvrdan ili negativan odgovor;	Učenici/e: - slušaju jednostavan autentičan tekst (video ili audio snimak, crtani film, uputstvo za upotrebu...). Učenici/e: - vode jednostavan razgovor ili se dopisuju sa izvornim govornicima, - opisuju jednostavan autentičan dokument (video ili audio snimak, strip, portret, crtani film, pismo, uputstvo za upotrebu, prospekt...), - pjevaju, - recituju, - izvode lakše istraživačke zadatke koristeći medije.	Fonetica e ortografia: - l' alfabeto e ortografia. Nomi: - genere e numero. Pronomi: - pronomi personali-soggetto, - pronomi atoni-complemento oggetto, - pronomi possessivi, - pronomi dimostrativi, - pronomi interrogativi, - pronomi indefiniti, - pronome partitivo ne. Articoli: - articolo determinativo, - articolo indeterminativo, - uso dell' articolo determinativo e indeterminativo, - preposizioni articolate (di, a, da, in, su, con), - articolo partitivo. Numeri: - ordinali e cardinali. Aggettivi: - aggettivi qualificativi, - concordanza degli aggettivi e dei pronomi nel genere e nel numero, - aggettivi qualificativi - buono, bello, - aggettivi possessivi, - uso dell'articolo con i possessivi, - aggettivi questo, quello, bello, buono, - superlativo assoluto, - aggettivi indefiniti - ogni, qualche - colori.	Maternji jezik i književnost: razmišljanje o jeziku kao sistemu komunikacije, fonološki, pravopisni, gramatičko-sintaksički sistem, različiti autentični tekstovi - strip, štampa, proza, poezija. Istorija: poznate istorijske ličnosti iz svijeta umjetnosti i nauke, različite epohe. Muzička umjetnost: razvijanje muzikalnosti, ritma, njegovanje italijanske kancone, najznačajniji italijanski kompozitori i njihova djela. Likovna umjetnost: poznati italijanski slikari i umjetnički pravci. Geografija: klima i različiti oblici reljefa u Italiji, različite italijanske oblasti i njihove odlike. Informatika: nove tehnologije, Internet u funkciji usavršavanja italijanskog jezika.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
B. povezano govori: - govori o sebi, - recituje i pjeva jednostavne pjesme, - opisuje radnje. ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da: - prepoznaje slova i razlikuje pisanu i govornu formu jezika, - čita naglas i prilično pravilno izgovara poznate riječi, - uoči glavnu misao kratkog pisanog teksta, - pronađe određene detalje u datom tekstu. PISANJE Učenik/ca treba da nauči da: - prepiše pojedine riječi i kraće rečenice, - piše pojedine riječi, više riječi ili kraće rečenice po sjećanju, - piše čestitke, jednostavne forme privatnog pisma.	Učenici/e: - čitaju jednostavan autentičan dokument (tekst, strip, pismo, uputstvo za upotrebu, prospekt...), - samostalno traže informacije u tekstu neophodne za rješavanje zadataka. Učenici/e: - opisuju, pišu jednostavan autentičan dokument (video ili audio snimak, strip, portret, crtani film, pismo, uputstvo za upotrebu, prospekt...), - dopisuju se sa izvornim govornicima u jednostavnim formama privatnog pisma.	Preposizioni: - preposizioni e il loro uso (di, a, da, in, con, su, per, tra, fra, dentro, fuori, sotto, sopra, davanti, dietro). Verbi: - presente dei verbi regolari e irregolari, - presente dei verbi modali, - passato prossimo, - participio passato, - imperfetto.	

Treći strani jezik: II razred (druga godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da: - razumije jednostavna uputstva pitanja, izjave, upozorenja, pozive, savjete i kratka objašnjenja nastavnika/ce, - razumije kraće razgovore. GOVOR Učenik/ca treba da nauči da: A. učestvuje u razgovoru: - postavlja i odgovara na jednostavna pitanja, - traži i daje jednostavna objašnjenja i informacije u vezi sa poznatim temama, - izražava (ne)dopadanje, (ne)zadovoljstvo, zanimanje za nešto i oduševljenje nečim, (ne)mogućnost, - izvinjava se i prihvata izvinjenje, - ponudi nešto, prihvati i odbije, - izrazi mišljenje, - daje uputstva i naredbe, - koristi utvrđene fraze za određene namjene tj. raspituje se za vrijeme, orijentaciju u prostoru, osobine i količinu, - učestvuje u razgovoru po modelu;	Učenici/e: - slušaju kraće autentične tekstove (razgovor, opis, priča, pjesma) i reaguju verbalno (pišu bilješke, odgovaraju na pitanja, dopunjavaju tekst ili tabele, rješavaju zadatke višestrukog izbora, iskazuju svoja zapažanja o odslušanom tekstu) i neverbalno (izvršavaju naredbe, povezuju sliku sa tekstom). Učenici/e: - sastavljaju dijaloge, - opisuju, - igraju uloge, - učestvuju u problemskim zadacima, - učestvuju u razgovoru o poznatim temama.	Nomi: - plurale dei nomi, - nomi degli animali, della frutta e dei frutti. Pronomi: - pronomi atoni diretti e indiretti, - posizione dei pronomi atoni, - pronomi accoppiati, - pronomi riflessivi, - pronomi relativi. Articoli: - uso dell' articolo determinativo e indeterminativo. Numeri: - Numeri -1000... Aggettivi: - gradi dell'aggettivo, - comparativo irregolare, - troppo, molto, parecchio, - aggettivo bello, santo, - nomi alterati. Verbi: - Imperfetto, - passato prossimo, - condizionale presente, - gerundio, - imperativo.	Maternji jezik i književnost: različiti jezički registri - argo, jezik reklame, oglasa, književni rodovi. Istorija: važni datumi i ličnosti italijanske i svjetske istorije, upoređivanje različitih civilizacijskih karakteristika. Likovna umjetnost: povezivanje postojećih znanja sa autentičnim primjerima italijanskih slikara i pravaca. Geografija: turizam, italijanski turistički centri, putovanja. Biologija: ekologija, zaštita životne sredine, naučno-tehnološka dostignuća. Psihologija: tema o snovima, psihotestovi, razvoj dinamičnosti u grupi, njegovanje dijaloga, tolerancije, uvažavanja, podsticanje samostalnosti i kreativnosti.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
B. povezano govori: - daje jednostavne informacije o sebi, porodici i prijateljima, - izražava pripadanje. ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da: - čita naglas i izgovara poznate riječi, - uočava glavnu misao kratkog pisanog teksta, - pronalazi određene detalje u datom tekstu, - razumije jednostavna uputstva, - razumije jednostavne pisane i ilustrovane tekstove. PISANJE Učenik/ca treba da nauči da: - primjenjuje osnovna pravopisna pravila prilikom prepisivanja i pisanja riječi, rečenica, kraćih tekstova, - dopunjava rečenice ili kraći tekst, - zapisuje nekoliko povezanih rečenica po modelu/diktatu.	Učenici/e: - čitaju različite vrste teksta i reaguju verbalno i neverbalno, - odgovoraju na pitanja, - izmiješane fragmente teksta sklapaju u smisaonu cjelinu, - rješavaju zadatke višestrukog izbora, - rješavaju zadatke tipa „tačno/netačno“, - povezuju date naslove. Učenici/e: - popunjavaju formular, - pišu pisma prijatelju, poruke, kratke priče, - rade na projektnim zadacima.		

Treći strani jezik: III razred (treća godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da: - razumije uputstva, pitanja, upozorenja i izjave nastavnika/ce, - prati razgovor o poznatoj temi, - razumije detaljnije informacije vezane za poznatu temu. GOVOR Učenik/ca treba da nauči da: A. učestvuje u razgovoru: - učestvuje u razgovorima po modelu, - zamoli za ponavljanje kada nešto ne razumije, - uspostavlja i održava razgovore u odjeljenju, na pr. odobrava ili odbija dogovor, ispoljava (ne)zanimanje, prihvata ili odbija pomoć, postavlja pitanja o trajanju dejstva i odgovara, daje mišljenje u vezi sa poznatim temama, - koristi utvrđene fraze za određene namjene na pr. raspituje se za lica, predmete, opremu, cijene, kvalitet, aktivnosti;	Učenici/e: - slušaju odabrane tekstove, - pamte i verbalno ili neverbalno reaguju na uputstva, pitanja, izjave i upozorenja, - uključuju se u komunikaciju u razredu na određenu temu, - slušaju tekstove i provjeravaju tačnost informacija navedenih promijenjenim redoslijedom riječi, - povezuju tekst sa informacijama i izjavama govornika. Učenici/e: - učestvuju u razgovoru sa drugovima/aricama u razredu i nastavnikom/com, - razgovaraju u okviru određenih tema, - postavljaju jednostavna pitanja i odgovaraju na njih, - igraju jednostavne uloge, - dramatizuju dijaloge i tekstove, - recituju i pjevaju jednostavne pjesme, - podnose usmjeravane izvještaje iz obrađenih tekstova i razgovora.	Nomi: - nomi irregolari - genere maschile e femminile, - nomi diffettivi. Pronomi: - pronomi accoppiati, - pronomi riflessivi, - posizione dei pronomi atoni e riflessivi. Articoli: - uso dell' articolo determinativo e indeterminativo. Aggettivi: - aggettivi santo, buono, - aggettivi alterati, - aggettivi alterati falsi, - formazione e uso dell'aggettivo. Verbi: - imperativo, - stare+gerundio, - congiuntivo presente, - congiuntivo passato, - trapassato prossimo. Congiunzioni: - congiunzioni nelle proposizioni dipendenti.	Maternji jezik i književnost: obrada autentičnih tekstova italijanskih autora, predstavnika pravaca zastupljenih u programu maternjeg jezika. Istorija: značajni događaji i ličnosti italijanske istorije. Latinski jezik: porijeklo italijanskog jezika, etimologija riječi. <i>* Preporučuje se pripremanje interdisciplinarnih časova sa profesorima/cama maternjeg jezika.</i>

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
B. povezano govori: - opisuje osobe, predmete, mjesta, zemlje i narod italijanskog govornog područja, - daje usmjeravane izjave o poznatim temama. ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da: - čita određene vrste tekstova i dijaloge, - izdvoji bitne informacije u natpisima, uputstvima, upozorenjima, - razumije tekst sa većim brojem izraza koji se često koriste, - koristi kontekst da dođe do značenja nepoznatih riječi. PISANJE Učenik/ca treba da nauči da: - primjenjuje ortografska pravila prilikom pisanja tekstova i dijaloga, - povezuje rečenice u pasuse, - popunjava jednostavne obrasce podacima, - sastavlja jednostavna pisma sa ličnim sadržajem.	Učenici/e: - čitaju i dramatizuju dijaloške tekstove i tekstove koji su vezani za određene teme, - čitaju natpise, uputstva, opomene, kratke tekstove, - komentarišu informacije o poznatim temama. Učenici/e: - pišu jednostavna pisma sa ličnim sadržajem, - opisuju lica, stvari, životinje, - opisuju događaje i procese, - prerađuju obrađene nastavne sadržaje u lične poruke i priče, - pripremaju i izrađuju jednostavne planirane zadatke.		

Treći strani jezik: IV razred (četvrta godina učenja)

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi / sadržaji	Korelacije
SLUŠANJE Učenik/ca treba da nauči da: - razumije uputstva, - prati informacije koje su vezane za određene situacije ili teme, - prati razgovor u razredu, - razumije suštinu, odnosno pojedinosti određene situacije ili teme koja je u vezi sa tekstom, - prati autentične tekstove. GOVOR Učenik/ca treba da nauči da: A. učestvuje u razgovoru: - postavlja i odgovara na pitanja, - uspostavlja i održava verbalne kontakte u odjeljenju tj. izražava mišljenje, želje, potrebe i namjere vezane za određene situacije, veselje ili strah u simuliranim situacijama, savjetuje, preporučuje, objašnjava, - koristi utvrđene izraze za određene namjene tj. uočava sličnosti i razlike prilikom poređenja određenih sadržaja; B. povezano govori: - opisuje i poredi zemlje italijanskog govornog područja i Crnu Goru, - obrazlaže mišljenje o onome što je čuo/la, vidio/vidjela, pročitao/la ili doživio/doživjela.	Učenici/e: - se uključuju u razgovor u razredu, - ponavljaju ili prepričavaju sadržaje tekstova koje su slušali/e, - analiziraju sadržaj prerađenih tekstova u odnosu na ponuđene informacije, - slušaju autentične tekstove iz svakodnevnog života i objašnjavaju ključne informacije. Učenici/e: - učestvuju u razgovoru sa drugovima/aricama u razredu i nastavnikom/com, - simuliraju sporazumijevanje u određenim situacijama, - opisuju ljude, stvari i situacije, događaje i procese, - recituju i pjevaju pjesme, - daju usmjeravane ili samostalne izjave o onome što su pročitali/e, doživjeli/e, vidjeli/e ili čuli/e, - upotrebljavaju formu intervjua, - učestvuju u diskusijama koje su u vezi sa poznatim temama.	Nomi: - nomi derivati - suffissi e prefissi, - nomi alterati falsi. Pronomi: - pronomi dimostrativi, - pronomi indefiniti, - pronomi diretti, indiretti, accoppiati. Articoli: - omissione dell'articolo. Aggettivi: - posizione dell' articolo rispetto al nome, - il significato dell'aggettivo rispetto al nome. Preposizioni: - avverbio o preposizione. Verbi: - passato remoto, - trapassato remoto, - congiuntivo imperfetto, - congiuntivo trapassato, - uso dei tempi passati e il loro significato, - modi indefiniti (gerundio presente/passato, participio passato), - participio presente con valore verbale.	Maternji jezik i književnost: obrada autentičnih književnih tekstova i pripremanje seminarskih radova za viši nivo mature; teme se, osim književnosti, mogu odnositi i na istoriju umjetnosti - univerzalnost umjetničkih pravaca i najznačajnijih predstavnika; preporučuju se pisci i djela zastupljeni u programu maternjeg jezika. Filozofija: najznačajniji italijanski predstavnici filozofskih pravaca.

Operativni ciljevi	Aktivnosti	Pojmovi/sadržaji	Korelacije
ČITANJE Učenik/ca treba da nauči da: - prati natpise, uputstva, upozorenja, saopštenja, - samostalno čita tekstove koji su tematski vezani za svakodnevni život, - razumije suštinu tekstova iz novina i omladinskih časopisa, - prati i razumije pjesme, šale i zagonetke, - opiše na jednostavan način događaje ili radnje koji su se desili u prošlosti kao i sopstvene aktivnosti.	Učenici/e: - čitaju natpise, uputstva, upozorenja, saopštenja, - daju mišljenje o tekstovima koji su tematski vezani za svakodnevni život, - traže informacije iz novina i omladinskih časopisa koje su u vezi sa određenom temom ili temom koja ih interesuje.		
PISANJE Učenik/ca treba da nauči da: - sastavlja pisma ličnog sadržaja, - sastavlja kratka pisma sa funkcionalnim sadržajem, - vodi lični dnevnik, - opisuje lica, predmete, situacije, događaje i procese, - samostalno sastavlja i piše funkcionalne tekstove.	Učenici/e: - pišu pisma i dnevnik ličnog sadržaja, - pišu kratke tekstove u kojima opisuju lica, predmete, situacije, događaje i procese, - prerađuju obrađeno gradivo u lične poruke i priče, sastavljaju kratke usmjeravane ili samostalne tekstove na osnovu onoga što su vidjeli/e, doživjeli/e, čuli/e ili pročitali/e, - koriste elektronsku poštu za uspostavljanje komunikacije sa izvornim govornicima, izvode lakše istraživačke zadatke uz upotrebu medija.		

5. DIDAKTIČKE PREPORUKE

Metodika nastave italijanskog jezika treba da omogući skladno razvijanje kognitivne, psihomotorne, afektivne i komunikativne sposobnosti učenika/ca, da podstiče slobodu i kreativnost ideja, razvija kulturne, estetske i intelektualne vrijednosti i sposobnosti. Savremena nastava italijanskog jezika proizilazi iz najnovijih dostignuća nauke o jeziku, najsavremenijih psihološko-pedagoških teorija i saznanja o procesu učenja i kao takva treba da bude usmjerena na učenika/cu. Na ovim polazištima, kao i na brojnim stranim i domaćim uspješnim iskustvima u nastavi **italijanskog kao stranog jezika**, zasnivaju se i ova didaktička uputstva, napisana u formi sugestija nastavniku/ci i usmjerena na podsticanje kreativnosti i angažovanje stvaralačkih mogućnosti učenika/ca.

U cilju što bolje motivisanosti učenika/ca za uspješno učenje italijanskog jezika i aktiviranja njihovog kreativnog potencijala, neophodno je uspostaviti pozitivne emotivne odnose i atmosferu uzajamnog povjerenja i razumijevanja između nastavnika/ca i učenika/ca, kao i između samih učenika/ca. Stvaranje i razvijanje prisnih odnosa značajno je na svim nivoima izučavanja italijanskog jezika, budući da afektivni potencijal predstavlja neophodan uslov za nesmetan razvoj kognitivnih sposobnosti u procesu učenja.

Ističemo poseban značaj motivacije u početnoj fazi učenja, zatim značaj pažljivog izbora nastavnih sadržaja, usklađenih sa spoznajnim svijetom djeteta, doživljajima i interesovanjima određenog uzrasta, kao i raznolikost aktivnosti sa elementima igre, koje imaju za cilj da se učenje italijanskog jezika doživljava bez pritiska i straha od neznanja, uz punu slobodu neverbalnog i verbalnog izražavanja, odnosno spontano prihvatanje jezika aktiviranjem svih čula. U skladu sa postizanjem ovog cilja preporučuje se izbor tzv. *attivita' motivate*, koje podrazumijevaju istovremeno opuštanje i aktiviranje učenika/ca i prelaz neopterećenog uvođenja iz svijeta spontanog učenja kroz igru u svjesno učenje jezika.

Navodimo najznačajnija sredstva, načine i postupke kojima nastavnik/ca može pomoći učenicima/ama u uspješnom učenju italijanskog jezika **na svim nivoima**:

- dinamičnost i kreativnost u svim aktivnostima,
- tehnike usklađenosti glasa, ritma i pokreta u funkciji izgovora,
- izbor odgovarajućeg jezičkog registra,
- variranje različitih aktivnosti u zavisnosti od interesovanja i mogućnosti učenika/ca,
- favorizovanje interaktivnog ili grupnog rada,
- podsticanje inicijative učenika/ca,
- oplemenjivanje nastave elementima igre, ritma, dramatizacije,
- unošenje civilizacijskih i interkulturalnih elemenata,
- svijest o tome da je nastavnik/ca često jedini primjer i veza sa italijanskom kulturom,
- stalna svijest o ciljevima koje želimo postići,
- prilagođavanje nastave raznolikosti i posebnosti interesovanja i potreba učenika/ca,
- upotreba savremenih tehničkih sredstava,
- detaljno analiziranje teškoća u procesu učenja, kao i mogućeg raskoraka između očekivanih i postignutih rezultata,

- stalno ohrabrivanje i podsticanje učenika/ca na samostalno učenje,
- upoznavanje učenika/ca sa kriterijumom ocjenjivanja i dosljednost u tome.

Ne zanemarujući ostale funkcije, posebnu pažnju treba posvetiti razvoju sposobnosti komuniciranja uz visok stepen tečnosti i tačnosti. **U početnom uzrastu** učenja italijanskog jezika osnovni cilj je senzibilizacija i razvijanje spontanog i neopterećenog usvajanja komunikacijskih funkcija. **U starijim razredima** učenici/e potpuno svjesno stižu komunikativne sposobnosti razvijanjem vještina usmenog razumijevanja (slušanja), usmenog izražavanja (govora), pismenog razumijevanja (čitanja) i pismenog izražavanja (pisanja). Uvijek treba voditi računa o finoj ravnoteži između usmenih i pismenih aktivnosti. Pristup pisanoj formi izražavanja ima svoju pedagošku funkciju od samog početka učenja, prvo od najjednostavnijih oblika (slikovni diktat, dopunjavanje riječi ili kraćih tekstova) do postizanja višeg nivoa pismenog izražavanja.

Usmeno razumijevanje – slušanje

Učenici/e se **u početku** navikavaju na prepoznavanje, razumijevanje i razlikovanje italijanskih glasova, glasovnih grupa, naročito onih koje ne postoje u maternjem jeziku, zatim riječi, ritmičkih grupa i kraćih rečenica. Izgovor nastavnika/ce, kao i kvalitet snimljenog dokumenta, veoma je značajan. Za početno slušanje mogu se preporučiti pjesme, rime, brojalice, kratki dijalozi uz prisustvo transparentnih riječi, što stvara utisak lakoće i poznatog. Podrazumijevaju se logički redoslijed cjeline slušanog materijala i veći broj ponavljanja. **U kasnijem uzrastu** pristupa se postepenom slušanju dužih tekstova i dijaloga, uz autentične zvukove za odgovarajuću situaciju.

Prije slušanja, nastavnik/ca odgovarajućim aktivnostima priprema učenike/ce za uspješno prihvatanje sadržaja. Ove aktivnosti usmjeravaju učenikovu/cinu pažnju, provjeravaju poznavanje teme, leksike i sl.

Aktivnosti prije slušanja

Ove aktivnosti obuhvataju:

- razgovor o temi,
- predstavljanje sadržaja pomoću ilustracija ili fotografija,
- isticanje ključnih riječi i izraza,
- provjeravanje poznavanja teme,
- postavljanje zadatka koji učenici/e treba da riješe tokom slušanja.

Aktivnosti u toku slušanja

Zadaci koji se postave mogu zahtijevati odgovore: crtanjem, bojenjem, zaokruživanjem, upisivanjem brojeva, dopunjavanjem slika, upisivanjem riječi ili njenih dijelova, nabrojanjem osoba i predmeta i sl.

Aktivnosti poslije slušanja

Provjeravanje razumijevanja odslušanog sadržaja može se vršiti raznovrsnim, brižljivo pripremljenim aktivnostima. Učenici/e mogu:

- odgovoriti neverbalno (reagovati gestom ili pantomimom predstavljajući događaje u tekstu),
- verbalno (riječima, odnosno rečenicom),
- povezivanjem teksta sa slikama,
- upisivanjem riječi koje nedostaju ili upisivanjem traženih podataka,
- odgovorima tipa *vero/falso*, *ili* i sl.

Usmeno izražavanje - govor

Iako komunikativni pristup u nastavi obuhvata usklađen razvoj sve četiri vještine i integrisanje njihove upotrebe, značajnu pažnju treba posvetiti razvijanju vještine govora koja učenicima/ama omogućava uspješno komuniciranje u svakodnevnim situacijama. Pažljiva priprema, prikladnost teme o kojoj će se govoriti, izbor ličnih tema i onih koje učenike/ce posebno interesuju, jasna i precizna uputstva, optimalan vremenski period za razmišljanje i pripremanje, kao i za sticanje sigurnosti da bi se što bolje izrazilo ono što se želi, prezentiranje potrebnih riječi ili izraza u toku pripremanja za aktivnost, neki su od uslova za uspješno razvijanje ove vještine.

U ovim aktivnostima trebalo bi da učestvuje što veći broj učenika/ca; preporučuju se pripremne aktivnosti u paru ili manjim grupama kod zahtjevnijih zadataka, kako bi se svi uključili i sa većim stepenom sigurnosti i opuštenosti slobodno izrazili svoje misli pred drugovima/aricama. U cilju postizanja opuštenosti i prirodnosti koje smanjuju stepen inhibiranosti kod učenika/ca, učenike/ce treba podsticati na odgovarajuće neverbalno izražavanje kao dopunu verbalnom. Tokom aktivnosti usmenog izražavanja učenika/cu ne treba prekidati niti ispravljati, već mu/joj nakon izlaganja, uz pohvalu za aktivno učešće i interesovanje, na prikladan način ukazati na greške koje treba da otkloni.

Pismeno razumijevanje – čitanje

Cilj razvijanja ove vještine je osposobljavanje učenika/ca za samostalno čitanje nepoznatih autentičnih tekstova odgovarajućom brzinom i razumijevanje njihove namjene shvatanjem i utvrđivanjem osnovne ideje, određene pojedinačne informacije, uočavanjem pojedinih detalja i implicitnog značenja.

Prilikom izbora tekstova vodi se računa o uzrastu učenika/ca i njihovim interesovanjima i željama. U tom smislu preporučuju se: stripovi, prospekti, pisma, brošure, novinski članci, izbor poezije, kratke priče, odlomci iz romana. Kada je to moguće, trebalo bi voditi računa o korelaciji nastavnih sadržaja, kao i o prethodnom znanju učenika/ce, budući da će mu/joj takav izbor teksta predstavljati podsticaj, motiv i doprinijeti da aktivnost bude opuštenija.

Aktivnosti prije čitanja teksta imaju za cilj pobuđivanje učenikovog/cinog interesovanja:

- asocijacije, hipoteze,
- zaključivanje na osnovu naslova i ilustracija,
- aktiviranje prethodnog znanja i iskustva učenika/ca,
- prezentiranje ključnih riječi i izraza.

Aktivnosti u toku čitanja:

- unošenje određenih podataka u tabele,
- povezivanje teksta sa ilustracijom,
- podvlačenje određenih izraza,
- uspostavljanje redoslijeda pomiješanih slika, dijelova riječi ili rečenica i sl.

Aktivnosti kojima provjeravamo razumijevanje pročitanoog teksta:

- crtanje, bojenje - mlađi uzrast,
- odgovori na pitanja,
- popunjavanje praznina u tekstu ili tabeli,
- odgovori *vero/falso*,
- davanje naslova određenim segmentima teksta,
- uspostavljanje hronološkog reda rečenica ili pasusa,
- transformacija teksta - forma dijaloga, intervju, dramatizacija i sl.

Pismeno izražavanje – pisanje

Cilj razvijanja vještine pisanja je osposobljavanje učenika/ce da u pisanoj formi ostvari komunikaciju i svoje misli izrazi na logičan, koherentan i u cjelini razumljiv način. Metodički pristup pisanju podrazumijeva: poštovanje zadate teme, logički slijed događaja koji se opisuju, korišćenje odgovarajuće leksike, poštovanje gramatičkih i sintaksičkih pravila, pravopisa i interpunkcije, kao i određenu kreativnost u pismenom izražavanju na stranom jeziku.

Pisanje može biti **kontrolisano** (dovršavanje teksta, upoređivanje, pisanje prema modelu, popunjavanje slika, dijagrama, formulara – zavisno od uzrasta, slikovni diktati ili diktati kao način provjere pravilnosti pisanja, transformacija rečenica variranjem različitih struktura) ili **slobodno i kreativno** (pisanje pisma, dijaloga, oglasa, izvještaja, pjesme, kratke priče, argumenata za i protiv, kritika, komentara). **Učenici/e koji/e polažu maturu** na višem nivou razvijaju sposobnost pisanja različitih tekstova o književnom djelu i sposobnost izražavanja i argumentovanja vlastitog mišljenja.

Gramatika

Prateći i poštujući ritam kojim učenici/e usvajaju znanja, treba voditi računa o skladu između komunikativnog i jezičko-gramatičkog nivoa postignuća. Metodološki pristup neophodan u radu na lingvističkom planu, učenju i uvježbavanju gramatike i fonetike ima veliki značaj u razvijanju komunikativne funkcije ili neke jezičke vještine, ostvarivanju dobrog i pravilnog izražavanja, postizanju tečnosti i tačnosti iskaza (usmenog ili pismenog). **U početnoj fazi** učenja riječ je o prepoznavanju i razumijevanju osnovnih gramatičkih elemenata. Postupnost uvođenja gramatičkih struktura kroz komunikativne vježbe u što realnijoj situaciji imalo bi za cilj da učenik/ca posmatranjem, uvježbavanjem, upotrebom, samostalno dođe do uspostavljanja i usvajanja gramatičkih zakonitosti.

Treba imati na umu da u učionici nije jednostavno stvoriti komunikativnu situaciju koja bi učenicima/ama bila istovremeno zanimljiva i korisna i koju bismo mogli nazvati "autentičnom". Da bi se moglo govoriti o komunikativnoj vrijednosti i funkciji neke aktivnosti, u okviru razvijanja bilo koje jezičke vještine, ona zahtijeva brižljive pripreme i mora zadovoljiti slijedeće kriterijume:

- *postojanje najmanje dva učesnika/izvođača aktivnosti* - uslov za interaktivna prožimanja, osjećaj bliskosti i uzajamne potpore, razmjenu informacija, mogućnost slobodnijeg izražavanja, kao i sticanje sigurnosti i samopouzdanja;
- *postojanje razloga za komunikaciju* - kao što je prenošenje informacija koje mogu biti nove, interesantne ili korisne za jednog od učesnika u komunikativnom procesu;
- *motivacija* - može se smatrati da je ovaj uslov najteže ostvariti u učionici gdje aktivnosti zapravo predstavljaju simulaciju autentične situacije, tako da se preporučuje unošenje što je moguće više elemenata italijanske civilizacije, kao i susreti sa izvornim govornikom ukoliko je to moguće (treba pribjegavati i tzv. indirektnim motivacijama kao što je motivaciono ocjenjivanje);
- *obavezno obezbjeđivanje dobijanja rezultata*, tj. proizvoda komunikativnih aktivnosti, zahvaljujući kojim je moguće napraviti evaluaciju kvaliteta prenošenja informacije (rezultat usmene komunikacije može biti audio-snimak, čijim preslušavanjem može da se poboljša izgovor, razvija mogućnost izražavanja, stiče sigurnost i samopouzdanje i sl.).

Metodika nastave italijanskog jezika, osim kognitivnog, ima i duboko humanistički aspekt. Ona omogućava i favorizuje autonomnost učenika/ca, podstiče na samostalnost i kreativnost u procesu učenja, ukazuje na neophodnost permanentnog razvijanja jezičkih kompetencija, značaj međusobnog razumijevanja, saradnje, uvažavanja, tolerancije, poštovanja različitosti, kulture dijaloga, interkulturalnog prožimanja i uvažavanja, kao i svestrano i široko usvajanje sposobnosti primjenljivih i u drugim disciplinama. Ona doprinosi razvijanju smisla za opservaciju i postavljanje pretpostavki, razvijanju kritičkog mišljenja i tako značajno utiče na formiranje ličnosti u cjelini.

6. KORELACIJE MEĐU PREDMETIMA

Nastava italijanskog jezika je tijesno povezana sa svim nastavnim oblastima: prirodnim i društvenim naukama, naročito maternjim jezikom, umjetnošću, tehnologijom i fizičkim vaspitanjem. Znanja stečena u ostalim oblastima služe kao tematska podloga za razvijanje jezičkih znanja i vještina.

7. STANDARDI ZNANJA (ISPITNI KATALOG)

7.1. Standardi znanja

Nakon završene opšte gimnazije sa fondom od ukupno 341 časa, učenici/e bi trebalo da postignu nivo znanja **A2⁺/B1** (receptivno).

Standardi znanja su osnova za praćenje realizacije ciljeva nastave, diferencirani su po razredima i služe za provjeravanje postignuća učenika/ce na određenom nivou učenja. Standardi znanja su jedinstveni i oblikovani su na osnovu operativnih ciljeva i aktivnosti učenika/ca.

Standardi znanja se određuju prema modelima kriterijuma i skala nivoa znanja koje je utvrdio Savjet Evrope u knjizi *Zajednički evropski okvir za žive jezike*. Standardi znanja se predstavljaju kroz opisne iskaze i formulacije – tzv. **deskriptore**. Oni treba da pokažu očekivani nivo postignuća učenika/ca u ovladavanju kompetencijama jezičkog komuniciranja (slušanje, govor, čitanje, pisanje) na određenom uzrastu i u određenoj fazi učenja.

Deskriptori treba da pomognu nastavnicima/ama u uspostavljanju jasnih i standardizovanih normi ocjenjivanja, provjeravanja znanja i izrade testova. Sama formulacija deskriptora treba **istovremeno** da odražava:

- **minimalni** osnov znanja i vještina u okviru postavljenog standarda,
- **maksimum** u postizanju znanja i vještina na određenom nivou,
- **primjerenu formulaciju** za ocjenjivanje i praćenje postignuća učenika/ca.

Primjer: *Mogu postavljati pitanja o željama i informacijama i na jednostavan način odgovarati.*

Pitanje/odgovor: **Che ora e'/Che ore sono?** (Koliko je sati)

Sono le otto. (Osam je sati)

Minimalni osnov bi predstavljao loš i nesiguran izgovor (pitanje/odgovor), ali sa razumljivim opštim smislom.

Maksimum bi predstavljao tečan i jasan i siguran izgovor (pitanje/odgovor), s jasnim i nedvosmislenim poznavanjem smisla iskaza.

Nastavnik/ca uz pomoć termina *odlično, vrlo dobro, dobro, dovoljno* ili *nedovoljno*, definiše i valorizuje postignuće i kvalitet produkcije brojčanom ocjenom od 1 do 5.

Standardi znanja za III strani jezik

Za postizanje standarda znanja, učenici/e treba da pokažu sljedeća jezička znanja i vještine:

Standardi znanja za italijanski jezik - treći strani jezik	
SLUŠANJE	Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da: - može da razumije riječi i izraze iz svakodnevnog govora o sebi, svojoj porodici i bliskom i neposrednom okruženju, ako se govori sporo i sa pauzama i ako se koriste kratke rečenice; - razumije jednostavna i kratka pitanja, uputstva, upozorenja, saopštenja; - prepoznaje i izdvaja bitne informacije iz kraćeg slušanog teksta; - prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženja govornika u slušanom tekstu.
	Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da: - razumije osnovno značenje slušanog teksta o sadržajima iz svakodnevnog života; - izdvoji bitne informacije iz kraćeg teksta o poznatim temama na standardnom jeziku; - prepozna okolnosti sporazumijevanja i raspoloženja govornika.
	Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da: - razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama tekstova na standardnom jeziku; - razumije jednostavnija uputstva; - prepozna stavove, emocije i okolnosti interakcije.
	Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da: - razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama jednostavnijih autentičnih iskaza na standardnom jeziku kao što su uputstvo, obavještenje, oglas, priča, neformalan razgovor, intervju; - u kontekstu određuje značenje nepoznatih riječi kada se radi o poznatim sadržajima; - prepozna stavove, emocije i okolnosti sporazumijevanja.

Standardi znanja za italijanski jezik - treći strani jezik	
GOVOR	Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da: - prihvatljivo izgovara, pravilno naglašava riječi; - na jednostavan način opiše sebe, svoju porodicu i vršnjake; - na jednostavan način opiše poznata mjesta; - na jednostavan način opiše svakodnevne radnje; - učestvuje u jednostavnoj konverzaciji; - izražava jednostavan prijedlog i učtivo ga prihvata ili odbija; - na jednostavan način izrazi svoje osnovne potrebe, želje i namjere; - traži i daje jednostavne informacije.
	Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da: - ostvari jednostavnu konverzaciju u situacijama iz svakodnevnog života pravilnim korišćenjem <i>odgovarajućih jezičkih sredstava</i>; - traži i daje jednostavne informacije; - traži i daje informacije vezane za ljude i događaje u prošlosti; - opiše svakodnevne radnje i događaje; - govori o svojim željama, potrebama, namjerama; - predlaže i dogovara se o zajedničkim aktivnostima.
	Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da: - razmjenjuje ideje i informacije o bliskim temama u svakodnevnim situacijama; - opiše osobe, predmete, mjesta, emocije, jednostavne situacije i događaje; - učtivo izrazi stavove, uvjerenja, slaganje/neslaganje; - pojasni svoj stav i traži pojašnjenje kod eventualnih problema u komunikaciji.
	Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da: - prihvatljivo izgovora, pravilno naglašava riječi i koristi odgovarajuću intonaciju; - se sporazumijeva u svakodnevnim govornim situacijama; - započne i održava razgovor; - traži i daje jednostavne informacije o poznatim temama; - opiše ličnost, predmete, mjesta, događaje; - izrazi emocije i naglasi ono što je za njega/nju bitno u nekom iskustvu ili događaju; - izrazi mišljenje ili stav, obrazlažući ih na jednostavan, ali smislen način; - pripremi kraće izlaganje o poznatoj temi.

Standardi znanja za italijanski jezik - treći strani jezik	
ČITANJE	Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da: - glasno čita sa prihvatljivim izgovorom i pravilnim naglaskom i intonacijom; - prepozna vrstu teksta (pismo, prospekt, novinski članak); - razumije osnovne informacije u kratkom tekstu na poznatu temu.
	Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da: - prepozna vrstu teksta (pismo, brošura, novinski članak); - razumije glavne informacije u tekstu o poznatoj temi; - pronade posebnu informaciju u tekstu pisanom na standardnom jeziku; - razumije jednostavnija uputstva, oglase i reklame.
	Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da: - pronade i razumije važne informacije u tekstu; - razumije jednostavnija uputstva za upotrebu; - razumije osnovne misli i osjećanja i uočava veze između dijelova teksta; - razlikuje činjenice i mišljenja; - shvati značenje nepoznatih riječi koristeći kontekst.
	Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da: - traži i daje informacije vezane za ljude i događaje u prošlosti; - razumije suštinu i pojedine informacije u različitim vrstama jednostavnijih autentičnih tekstova na standardnom jeziku kao što su uputstvo, novinski članak, pismo, reklama, intervju, obavještenje, oglas, priča; - u kontekstu određuje značenje nepoznatih riječi kada se radi o poznatim sadržajima.

Standardi znanja za italijanski jezik - treći strani jezik	
PISANJE	Na kraju I razreda učenik/ca je u stanju da: - primjenjuje osnovna pravila interpunkcije i pravopisa; - koristi jednostavne izraze i rečenice da bi opisao/la porodicu, školu, hobi; - piše i odgovara na kratke, jednostavne poruke, kratka pisma, sms, e-mail; - popuni jednostavan formular ličnim podacima.
	Na kraju II razreda učenik/ca je u stanju da: - primjenjuje osnovna pravila interpunkcije i pravopisa; - koristeći jednostavne izraze i rečenice piše kraći vođeni sastav, lična pisma, poruke; - opisuje ljude, mjesta i događaje; - popuni formular ličnim podacima.
	Na kraju III razreda učenik/ca je u stanju da: - piše kratke tekstove jednostavnim rečenicama, primjenjujući gramatička pravila i vokabular u novom leksičkom okruženju; - vodi prepisku (poruka, pismo) o poznatim temama; - opisuje ljude, događaje, mjesta, osjećanja; - iznosi mišljenje o bliskim temama.
	Na kraju IV razreda učenik/ca je u stanju da: - poznaje pravila interpunkcije i pravopisa; - primjenjuje gramatička pravila i vokabular u novom kontekstu; - piše kratke tekstove jednostavnim rečenicama jasno povezujući ideje; - popunjava formular; - opisuje događaje, mjesta, osjećanja i iznosi sopstveno mišljenje o bliskim temama; - vodi prepisku o poznatim temama; - napiše kratak izvještaj o nekom događaju, priču, rezime.

7.2. Ispitni katalog

Katalog predstavlja sumarni pregled jezičke građe, vještina i komunikativnih funkcija na kraju obrazovnog ciklusa.

Jezički sadržaji	
La fonetica e l' ortografia: - la pronuncia e intonazione. Il nome: - il genere e il numero, - il plurale dei nomi, - i nomi irregolari nel genere e nel numero, - i nomi diffettivi, - i nomi derivati - suffissi e prefissi, - i nomi alterati, - i nomi degli animali, della frutta e dei frutti. Il pronome: - i pronomi personali - soggetto, - i pronomi atoni diretti e indiretti, - i pronomi riflessivi, - la posizione dei pronomi atoni e riflessivi, - i pronomi accoppiati, - i pronomi possessivi, - i pronomi dimostrativi, - i pronomi interrogativi, - i pronomi indefiniti. L' articolo: - l' articolo determinativo e indeterminativo, - l' uso dell' articolo, - l' omissione dell' articolo, - la preposizione articolata - <i>di, a, da, in, su, con.</i>	Il numero: - i numeri ordinali e cardinali, - i numeri –1000... L'aggettivo: - gli aggettivi qualificativi, - la concordanza degli aggettivi e dei nomi nel genere e nel numero, - gli aggettivi - <i>buono, bello, questo, quello,</i> - gli aggettivi possessivi, - l' uso dell' articolo con gli aggettivi possessivi, - gli aggettivi indefiniti - <i>ogni, qualche,</i> - i colori, - i gradi dell' aggettivo, - il superlativo assoluto, - gli aggettivi - <i>troppo, molto, parecchio,</i> - gli aggettivi <i>bello, santo,</i> - gli aggettivi alterati, - gli aggettivi alterati falsi, - la posizione dell' aggettivo rispetto al nome, - il loro significato rispetto alla posizione. La preposizione: - le preposizioni e il loro uso - <i>di, a, da, in, con, su, per, tra, fra, dentro, fuori, sotto, sopra, davanti, dietro,</i> - l' avverbio o la preposizione?

Jezički sadržaji

Il verbo:

- l' indicativo
 - * presente dei verbi regolari e irregolari
 - * presente dei verbi modali
 - * passato prossimo
 - * imperfetto
 - * trapassato prossimo
 - * futuro semplice
 - * futuro anteriore
 - * passato remoto
 - * trapassato remoto
- Il congiuntivo
 - * presente
 - * passato
 - * imperfetto
 - * trapassato
 - * uso dell' congiuntivo nelle proposizioni dipendenti
- Il condizionale
 - * presente
 - * passato
- modi indefiniti
 - * gerundio
 - * participio
 - * participio presente con valore verbale
 - * infinito
- l' imperativo
- uso dei tempi passati e il loro significato
- stare + gerundio

La congiunzione:

- le congiunzioni nelle proposizioni dipendenti

VJEŠTINE	KOMUNIKATIVNE FUNKCIJE
SLUŠANJE Učenik/ca: - razumije govorni i standardni jezik o poznatim temama iz svakodnevnog života, - razumije opšti smisao i uočava bitne informacije u audio i video zapisima na standardnom jeziku (snimljene poruke, vijesti, intervjui), - uočava stavove, ideje, mišljenja i emocije. GOVOR Učenik/ca: - ima korektan izgovor, pravilno naglašava riječi i koristi odgovarajuću intonaciju, - sporazumijeva se u svakodnevnim govornim situacijama u interkulturalnim okolnostima, - ostvaruje komunikaciju korišćenjem odgovarajućih jezičkih sredstava (leksika, gramatika, registar), - povezano i jasno izlaže o poznatoj temi. ČITANJE Učenik/ca: - prepoznaje vrstu i namjenu teksta, - razumije suštinu i pojedine informacije u autentičnim pisanim tekstovima kao što su pisma, brošure, novinski članci, - razumije veze između dijelova teksta, - zaključuje o značenju nepoznate riječi iz konteksta. PISANJE Učenik/ca: - koristi odgovarajući jezički izraz u pisanju različitih vrsta tekstova (pismo, rezime, članak, izvještaj, priča, kratki sastav), - pravilno strukturira tekst jasno povezujući ideje koristeći odgovarajuća jezička sredstva.	DRUŠTVENI KONTAKTI Učenik/ca poznaje fraze koje se koriste pri upoznavanju, predstavljanju, pozdravljanju prilikom dolaska i odlaska, formalnom i neformalnom oslovljavanju, čestitanju. TRAŽENJE I DAVANJE INFORMACIJA Učenik/ca: - razmjenjuje, provjerava i potvrđuje informacije, postavlja pitanja i odgovara na njih, - nabraja, opisuje (ljude, mjesta, predmete, događaje). IZRAŽAVANJE STAVOVA, EMOCIJA, MODALNOSTI Učenik/ca: - izražava <i>mišljenje</i>, <i>uvjerenja</i> (slaganje/neslaganje, uvjerenost, nesigurnost, sumnju, odobravanje/neodobravanje, protest), - izražava stepen vjerovatnoće, mogućnost/nemogućnost, neophodnost, obavezu, sposobnost, dozvolu, želju, namjeru, - izražava <i>emocije</i> (zadovoljstvo/nezadovoljstvo, sreću, tugu, strah, ohrabrenje, bol, zabrinutost, iznenađenje, zahvalnost, žaljenje, interesovanje, nezainteresovanost). DOGOVARANJE I UBJEĐIVANJE Učenik/ca: - predlaže zajedničke aktivnosti, prihvata/odbacuje prijedlog, daje uputstva, izražava molbu, sugestiju i prihvata je ili odbija, traži i nudi pomoć, odgovara na zahtjev, savjetuje, preporučuje, upozorava, traži i daje dozvolu, zabranjuje, poziva, prihvata/odbija poziv. ORGANIZACIJA DISKURSA Učenik/ca: - započinje i vodi razgovor, uzima riječ, - izražava svoje mišljenje, nabraja, navodi primjere, pravi poređenja, izražava uzrok i posljedicu, rezimira, traži mišljenje, donosi zaključke, - iznosi i brani svoje mišljenje. PREVAZILAŽENJE PROBLEMA U KOMUNIKACIJI Učenik/ca: - traži da se iskaz ponovi, traži objašnjenje, traži da se riječ napiše, - zna da razjasni eventualne nejasnoće u komunikaciji.

8. NAČINI PROVJERAVANJA ZNANJA I OCJENJIVANJA

Provjeravanje i ocjenjivanje učenika/ca se vrši **kontinuiranim** praćenjem aktivnosti na časovima, prilikom rada u grupama ili parovima na zajedničkim projektima i zadacima, prilikom individualnog izlaganja ili tumačenja i razumijevanja različitih vrsta tekstova, uvijek imajući u vidu cilj postignuća u predviđenoj godini ili ciklusu učenja.

Provjeravanje znanja je sastavni dio nastave jezika i poželjno je da se obavlja na svakom času. **Cilj** provjeravanja znanja je da učenik/ca dobije povratnu informaciju o svom radu i da nastavnicima/ama ukaže o uspješnosti metoda rada. Rezultate provjeravanja i ocjenjivanja nastavnik/ca analizira zajedno sa učenicima/ama i na osnovu toga se zajednički planiraju dalje aktivnosti. Provjeravanje znanja **ne podrazumijeva** uvijek i ocjenjivanje. Svako provjeravanje i ocjenjivanje znanja treba sprovoditi prema **unaprijed** utvrđenim i jasnim kriterijumima, uz jasna obrazloženja, insistiranjem na pozitivnim stranama učenja, motivisanosti i zalaganju učenika/ca. Nastavnik/ca treba da vodi evidenciju o praćenju učenika/ca koja sadrži sve relevantne podatke (ocjene sa pismenih zadataka i testova, praćenje aktivnosti na času, redovnost i kvalitet izrade domaćih zadataka itd.).

Radi uspješnijeg i objektivnijeg ocjenjivanja, nastavniku/ci se preporučuje da vrši češće i kraće provjere znanja i napredovanja učenika/ca putem izrade testova, kontrolnih zadataka, pismenih vježbi, upitnika, diktata itd. (10-15 minuta) nakon svake obrađene nastavne jedinice, uz prethodno jasno obrazložen cilj provjere, uvijek sugerišući učenicima/ama jače i slabije strane.

Nastavnik/ca treba da podstiče **samoocjenjivanje** učenika/ca kao jedan od ključnih elemenata za aktivno uključivanje učenika/ca u proces učenja, ocjenjivanja i vrednovanja znanja. To se može postići formiranjem radne fascikle (**portfolio**), u kojoj učenici/e čuvaju odabrane radove, listu kriterijuma o sopstvenom napredovanju, diplome, seminarske radove... Portfolio daje pregled i informacije o učenikovom/cinom individualnom razvoju u dužem vremenskom periodu i, ukoliko se postigne verifikacija kod nadležnih službi Savjeta Evrope, takav dokument automatski stiče međunarodnu prohodnost i valorizaciju.

Ocjenjivanje je brojčano, u skladu sa *Zakonom o gimnaziji*, a prema standardima koje određuju deskriptori nivoa znanja. **Konačnu ocjenu** ne treba izvoditi na osnovu proste aritmetičke sredine ocjena na kraju svakog klasifikacionog perioda ili na osnovu ocjena iz završnih pismenih zadataka. Svaka **konačna** ocjena treba **istovremeno** da odražava **stvarni i mjerljivi** napredak koji su učenici/e postigli/e tokom školovanja, **utisak** predmetnog/e nastavnika/ce o napredovanju i realnu i objektivnu **procjenu** samog/e učenika/ce o sopstvenom znanju.

Načini provjeravanja i ocjenjivanja vještina

Čitanje i slušanje

Način provjeravanja i ocjenjivanja sposobnosti razumijevanja pisanog teksta (čitanje) i usmenog razumijevanja (slušanje) sprovodi se *usmeno* (odgovori na pitanja o tekstu, razgovor, kratki rezime, utvrđivanje redoslijeda paragrafa ili slika itd.) ili *pismeno* (odgovori na pitanja o tekstu, da/ne odgovori ili kraći odgovori, popunjavanje praznina, objašnjenje ključnih riječi opisno ili pomoću sinonima itd.).

Govor

Vještina usmenog izražavanja (govor) se provjerava i ocjenjuje kroz više elemenata: tečnost i jasnoću izražavanja, izgovor (akcent), koherentnost i povezanost izražavanja (logički slijed), poznavanje teme, prilagođenost jezičkog izraza situaciji (govorniku), bogatstvo i pravilnu upotrebu leksike, gramatičku pravilnost, građenje rečenice itd.

Pisanje

Provjeravanje i ocjenjivanje pismenog izražavanja (pisanje) se bazira na ispunjavanju odgovarajućih **zahtjeva** u pogledu *forme* (poruka, kraće pismo, formalno pismo, esej, rezime itd.), *stilskih karakteristika* (prilagođenost jezičkog izraza temi, preglednost i jasnoća izražavanja, red riječi, jezički registar, koherentnost i povezanost misli i ideja itd.) i *jezičkih i gramatičkih sadržaja* (gramatička pravilnost u upotrebi vremena, zamjenica, mjesta pridjeva itd, bogastvo leksike, pravopis itd.).

*O postupcima i modalitetima prilikom provjere i ocjenjivanja znanja vidjeti više u odjeljku **Didaktičke preporuke**.

Pismeni zadaci

Rade se **dva** pismena zadatka - **po jedan na kraju polugodišta**.

Pismeni zadaci se rade **dva** školska časa (**blok-časovi ili dva uzastopna časa**).

Pismeni zadaci predstavljaju konačnu provjeru znanja i neku vrstu sumarne provjere postignuća učenika/ca u proteklom periodu. Koncipiranje i sadržaj pismenih zadataka treba osmisлити tako da oni predstavljaju objektivni presjek najvažnijih vještina koje su se sa učenicima/ama uvježbavale i radile tokom godine, sa jasnim upućivanjem na standarde znanja za određeni nivo. Ocjena na pismenom zadatku ne treba da bude i presudno mjerilo prilikom zaključivanja konačne ocjene, već jedan od ključnih faktora za njeno konačno formiranje.

9. RESURSI ZA REALIZACIJU

9.1. Materijalni uslovi

Za kvalitetno izvođenje nastave italijanskog jezika neophodno je obezbijediti dobre uslove za opremanje učionice i formirati elementarni bibliotečki fond (knjige, rječnici, gramatike, metode, stripovi, poster, geografske karte, časopisi, audio i video materijal).

9.2. Standardi i normativi

Nastava italijanskog jezika bi trebalo da se izvodi u posebnoj učionici, sa mogućnošću dobrog zatamnjenja i namještajem koji ne bi trebalo da zauzima previše prostora. Preporučljivo je da uz učionicu postoji i kabinet za nastavnika/cu, za odlaganje opreme i učila, pripremu za čas ili obavljanje konsultacija. Nastavnik/ca bi trebalo da na raspolaganju ima grafoskop, kasetofon, CD plejer, televizor, video-rikorder, kompjuter (sa stalnim priključkom na Internet).

Uprava škole, u saradnji sa Ministarstvom prosvjete i nauke, nevladinim sektorom, Italijanskim kulturnim centrom u Podgorici, lokalnom upravom itd. treba permanentno da radi na stvaranju pomenutih preduslova.

9.3. Okvirni spisak literature i drugih izvora

* (Prema slobodnom izboru nastavnika/ce i u zavisnosti od potreba učenika/ca i nastave)

Pored udžbenika, preporučenih i odobrenih od strane Ministarstva, nastavnici/e su slobodni/e da u nastavi, radi ostvarivanja ciljeva koji su predviđeni programom, koriste i druge metode i priručnike.

Didaktička literatura

1. Balboni, Paolo: **Educazione bilingue**, Guerra Edizioni, Soleil, Prugia, 1999.
2. Diadori, Pierangela: **Insegnare italiano per stranieri**, La Nuova Italia, Firenze, 2001.
3. Mazzota, Patrizia (ur.): **Europa, lingue e istruzione primaria, Plurilinguismo per il bambino italiano-europeo**, UTET, Torino, 2002.
4. **Quadro comune europeo di riferimento per le lingue: apprendimento, insegnamento, valutazione**, La Nuova Italia, Oxford, Firenze, 2002.
5. Vedovelli, Massimo: **L'italiano degli stranieri. Storia, attualità e prospettive**, Carocci, Roma, 2002.
6. Vedovelli, Massimo: **Guida all'italiano per stranieri**, Carocci, Roma, 2002.
7. **Zajednički evropski okvir za žive jezike. Učenje, nastava, ocjenjivanje**, Ministarstvo prosvjete i nauke Republike Crne Gore, Podgorica, 2003.
8. **Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment**, Cambridge: Cambridge University Press, Council of Europe, 2001.

Rječnici

1. Ivan Klajn: **Italijansko-srpski rečnik**, Nolit, Beograd
2. Deanović - Jernej: **Italijansko-hrvatski riječnik**, Školska knjiga, Zagreb
3. Deanović - Jernej: **Hrvatsko-italijanski riječnik**, Školska knjiga, Zagreb

4. Zingarelli: **Vocabolario della lingua italiana**, Zanichelli, Bologna
5. De Mauro: **Vocabolario della lingua italiana**, UTET, Torino

Gramatike

1. Saša Moderc: **Gramatika italijanskog jezika**, Udruženje nastavnika italijanskog jezika, Beograd, 2004.
2. Josip Jernej: **Konverzacijska gramatika italijanskog jezika**, Školska knjiga, Zagreb
3. Dardano - Trifone: **Grammatica della lingua italiana**, Zanichelli, Bologna

10. PROFIL I STRUČNA SPREMA NASTAVNIKA/CA I STRUČNIH SARADNIKA/CA

Italijanski jezik u gimnazijama mogu predavati nastavnici/e koji su završili/e studije italijanskog jezika i književnosti na filološkim ili filozofskim fakultetima u zemlji ili ukoliko posjeduju komplementarne diplome sa drugih univerziteta iz okruženja, uz prethodno nostrifikovanje od strane nadležnih službi.

Predmetni program ITALIJANSKI JEZIK, obavezni izborni predmet za opštu gimnaziju izradile su:

prof. dr **Julijana Vučo**, autor

Hajdana Vujanović, autor